

skedenj! Takemu početju bi se le bedak smejal, pameten bi pa z glavo majal in kozolčevavce miloval.

Da mokro leto, kakoršno je letošnje bilo, o žetvi veliko škodo dela, zoper katero bi bili kozolci dobra pomoč, je gola resnica, ktere ni treba še le dokazovati; pa take leta so na Pivki, sodim, zelo zelo bele vrane.

Iz vsega tega sklenem, da morajo Pivčanje tako dolgo brez kozolcov biti, dokler bojo njih kmetije v sedanjem stanu. Kadar bojo pa polja porazmenjali in za hišami prostorne verte imeli (Bog vé, kdaj bo tako!), si bo lahko ta in uni poslopje razširil, ali prekelj po stebrih nabil; pa kdor tega poslednjega storil ne bo, da bo le sicer umno kmetoval, mu saj jez ne bom soldaških palic namirjal.

(Dalje sledi.)

O učiteljskem časniku.

Kar so „Novice“ dvakrat in tudi unidan „Glasnik“ spregovorili o osnovi novega slovenskega šolskega časnika, naj bi pač ne ostalo le pri praznih besedah, ampak besede naj bi postale resnica berž ko je mogoče. Da se večidel vës up prihodnjih boljših časov opira na dobro uravnane ljudske šole, tega tukaj ne bom ponavljal, — je bilo že dovoljkrat dokazano in je toraj brez vsega daljnega pripovedovanja jasno kot svitli dan. In akoravno stara, je pa vendar še vedno veljavna resnica, da kdor se sam ni učil, bo tudi drugim malo povedati vedil. Ako učniki hočejo toraj svojega častitega imena in svetega poklica vredni biti, jim je treba toliko urniši koračiti v omiki naprej, kolikor večji so upi, ki se edino le na šole opirajo, — da! učniki morajo biti v omiki toliko spredaj, da terjatvam sedanjega časa tako rekoč s pomagljivo roko že nasprot pridejo. Učiti se jim je toraj treba, mnogo mnogo učiti. Dobro vredjeni šolski časnik naj bi jim bil učnik, zlasti o vednostih, ktere vsakdanja pratika rodi. In tacih dandanašnji gotovo ni malo. Da bi dobrega učiteljskega časnika ne potrebovali, tega ne bo nihče terdil, kdor ima zdrave možgane v glavi. Al ena je prevdariti: Kaj misli večina slovenskih učnikov o tem, taistih namreč, katerim bi bil nov list to, kar je ribi voda. Kaj?! — bi utegnil tû marsikdo debelo gledati. Le počasi! Imeli smo časnik, po katerem marljivi učnik, ki se je bil svojega poklica zvest in si je liste enako skerbni bčelici v knjigo zvezati dal, še zdaj skerbno sega; več let nam je donášal razne poduke o šolstvu, lepe povesti, mične pesmice itd. Ktera nezgoda je zadala temu listu smertni udarec? Jez nočem tega praviti; zarudele lica večina slovenskih učnikov naj dajo odgovor na to! Pa — mi bo kdo ugovarjal — zdaj bi bilo vse drugač; takrat je bilo manj šol in učnikov itd. itd. Dobro! — pa prestopimo se v novejši čas, v nedavne dni. Marljivi gosp. Praprotnik je iskal za izdavanje napevov k svojim pesmam sto naročnikov. Kaj mislite, čemu ležijo od našega slavnega gosp. Rihar-ja pregledani in poterjeni napevi kakor zakopan zaklad lenega hlapca v tamnem predalu? Ako bi bili marljivemu skladatelju segli učniki z obilnimi naročili pod pazdijo, davno bi se bile že glasile mične pesme v čast Najvišjega po slovenskih cerkvah. Da, slovenski učniki, vse druge strune bomo mogli napeti; če ne, prišel bo čas, ko se nam bo tesno godilo. Da bi nas za ohranjenje lastnega časnička premalo bilo, kakor se tû in tam kaki glas vzdigne, tega ne moremo verjeti *); — meje našega jezika so predeleč raztegnjene. Da

*) Zakaj ne? Saj so skušnje, kakor ste ravno sami rekli, žalibog! to že učile. Pa tudi drugod samostojni šolski časniki težko izhajajo; število bravcov je premajhno. Poslednji list „Glasnika“ priporoča „Novicam“, naj bi tudi nadomestovale šolski časnik. Rade, ako bi jim prostora ne manjkalo, bi obširniše pisale o šolskih zadevah. Al več, kakor dozda, ne morejo. Kaj, ko bi pridni „Glasnik“ vzel to reč pod svoje krilo? Po naših mislih bi to najbolje bilo. S tem pa se ne zoperstavljamo samostojnemu listu nikakor. Poskusite! Vred.

bi pisatelj v manjkalo, bi bilo pač slabo spričalo o omiki slovenskih učnikov. Tudi zastran naročilnega dnarja naj nihče ugovora ne zblekne. Plača učnikov je v novejši dobi povsod tako določena, da za kakošne bukve še zmiraj kak krajcar ostane. Zakaj pa smo tudi poslani po farah? Da živimo sebi? O ne! Kaj pa bomo za Božjo voljo tudi počeli, če ne bomo zmiraj kaj novega zlasti slovenskega brali? Saj brati se pravi po besedah nekega slovečega pedagoga „pobirati“, in sam Izveličar pravi, da kdor ne pobira, raztresa. — Ljubljana! pokaži se nam zopet vnovič bela! Imaš može, katerim ni težava osnovati potrebnega in od vseh pravih učnikov željenega časnika; Vi pa, učniki, ne odrecite pripomoči, kajti največji dobiček bo Vaš. Bog! Rodoljub Podratitovski.

Slovenske národne potrebe.

Spisal K. Žavčanin.

(Dalje in konec.)

Silna narodna potreba je tudi ta, da se uresničijo enkrat prava, ki gredo slovenskemu narodu kakor vsem drugim na svetu, namreč vpeljanje našega jezika:

1. V šole sploh. Res, da so ljudske šole sedaj dosti boljše kakor so tačas bile, ko sem jaz začel šolske klopi likati in ko so nam „herr lehrer“ vse nemški koj s početka že razlagali; mi jih nismo razumeli, to vem, stene, mislim, pa še manj! Namesto da bi nas bili naučili sto in sto potrebnih reči, ki jih domači človek potrebuje, ako iz ljudskih šol prestopi v djansko življenje, in katerih se pozneje naučiti nobene prilike več nima, so le Nemce hteli iz nas narediti in z nami vës naš narod. Kaj to je namen ljudskih šol, da se narod izródi? Nikdar ne! Star pregovor pravi: izrod je najhuje povsod. Škoda za zlati čas, ki se tako zgublja, ker se na nobeno stran nič ne doseže. O tem, kakošne naj bojo ljudske šole, pa so pisale „Novice“ že toliko, da ne bodo o tem dalje govorile, kakor tudi o gimnazijalnih šolah ne, nadjaje se, da bojo naši deželni zbori spoznali si za sveto nalogo, s krepko besedo potegniti se za to, kar je poterla narodova, pa tudi njegova pravica.

2. Naj se vpelje slovenščina v urede, (kancelije), ki imajo z ljudstvom opraviti. Pervi dan, rečem, bo zginila tista nezaupljivost, ki je našim kmetom pri občenji z nemškimi uredniki značajna. Kako važen je na pr. narodni jezik za sodnije, to zamore le pravoslovec zapopasti. Čisto proti pravoslavju je, da se zapisniki (protokoli) ne pišejo v tistem jeziku, v katerem se izprašuje, ker dostikrat ena sama beseda napčno prestavljena in v zapisnik zapisana, dela velike zmotnjave in more narediti tudi krivo sodbo.

3. Naj se naš narodni jezik upelje v cerkev, kjer še ni vpeljan. Imamo na mejah slovenskih žup (far) in tudi po mestih, ki so deloma slovenske, deloma pa nemške ali talijanske, v katerih se pa brez obzira na slovenske ovčice ali samo v nemškem ali talijanskem jeziku podučava, propoveduje in Bog moli!!! Napravil sem tri izkliknice, ker je to v nebo vpijoč greh storjen ne toliko na škodu slovenski narodnosti, ampak na škodu naše slovenske čudorednosti.

Z vpeljanjem slovenščine v šole, pisarnice in cerkev se bo vpeljala posredno tudi v naše društveno življenje.

Te potrebe, ki sem jih do sedaj naštel in kolikor mogoče pretresel, namreč probudenje narodne zavednosti, vterjenje domorodstva, uspeh sloge, bližanje našega književnega jezika hrv. serbskemu književniku, in vpeljanje slovenščine v javno in privatno življenje so za nas najvažnije in najsilnejše, — so potrebe perve verste. Na nje se opira naše narodno blagostanje! — Potrebe pa, ki jih bom še dalje omenil, so potrebe druge verste, zato mi morda nobeden ne bo zameril, ako jih ne bom preširoko razgrinjal, akoravno bi tudi vredne bile obširnega pretresa.